

FINLANDS SVENSKA 4H SKOGSDETEKTIVER

Brev från Skogsmusen

SKOGSDETEKTIVER – SKOGSDAG

Anvisning till 4H-handledaren – Brev från Skogsmusen

Målgrupp: Årskurs 0-2, lämpar sig för årskurserna 1-2 samt förskola

Var: Skog eller park i närheten av skolan

Vem arrangerar: Lokala 4H-föreningen i samarbete med en skola/klass

Skogsdagens längd: ca 2,5 timmar

Deltagarantal: 1 skolklass + lärare

4H-handledare antal: 1

Material, utrustning:Handledarens anvisning (Brev från Skogsmusen), till handledaren skogsdagens reflexväst och väska, förstoringsglas, presentkort för inköp av mellanmål, och små minnen att dela till skolbarnen. Därtill kan handledaren ta med till skogsdagen en växtguide och en bok om djurspår och en filt/sittunderlag.

Skogsdagens idé: Skogsdetektiver-skogsdagen innehåller äventyr i skogen nära skolan tillsammans med barnen som assistenter till Skogsmusen. Skogsdagen består av en lätt skogsrukt med 4 programpunkter, var barnen utför roliga uppgifter av Skogsmusen. Handledaren leder barnen längs med rutten, som har planerats på förhand i terrängen. Handledaren inspirerar barnen till utförande av uppgifterna enligt anvisning. Halvvägs under rutten håller gruppen en kort paus för mellanmål. Skogsdagens lärandemål är att stärka barnens förhållande till skogen genom lek och lära genom att göra samt berätta om 4H som hobby.

Inledning (ca 10 min.)

Välkomna barnen och läraren till skogsdagen och presentera dig själv kort.

Berätta för skolklassen vad skogsdagen handlar om:

Barnen har blivit bjudna på skogsutfärd som Skogsmusens assistenter. Skogsmusen undersöker skogen och följer med hur den mår. Skogen är väldigt stor och Skogsmusen behöver hjälp med att se till skogen och alla varelser. Kan barnen hjälpa Skogsmusen? Skogsmusen har skrivit ett brev till barnen (handledarens anvisning), var hen listar olika uppgifter som barnen behöver undersöka och ta reda på.

Under rutten läser handledaren Skogsmusens uppgifter vid de olika programpunkterna och rapporterar barnens svar och resultat till Skogsmusen.

Innan vi börjar utforska skogen, går vi tillsammans igenom skogsdagens trygghetsregler:

- Vi går tillsammans i grupp och på vägen vid vägrenen/ på trottoaren
- Vi rör oss försiktigt i skogen då det finns diken, gropar och grenar
- Vi respekterar naturen och allt som växer och lever i skogen, vi skräpar inte
- Vi lyssnar noggrant till handledarens anvisningar och följer dem – vi trivs tillsammans

Punkt 1:
TRÄDVÄNNER (25 min.)

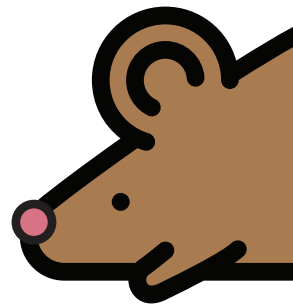
Som den första uppgiften ber Skogsmusen barnen att se efter hur hans trädvänner mår. Träden är viktiga för Skogsmusen och alla djur i skogen för de erbjuder skydd och mat. Därför vill Skogsmusen att träden mår möjligast bra.

Uppgift 1

Vi börjar med trädkramarbingo. Vi behöver inte ha skilda bingoblanketter till alla barn, utan handledaren läser bingolappens trädbeskrivningar och barnen kramar ett träd som motsvarar beskrivningen. Vi uppmanar barnen att hålla sig på nära avstånd till handledaren så de hör vad som sägs. Bingo slutar då alla beskrivningar på bingolappen har gått igenom. Alla träd som beskrivs i bingolappen behöver inte finnas vid programpunkten. Räkna med barnen hur många olika träd som hittades under bingo.

Krama trädet som:

är längre än dig	är ett bra klätterträd	är en björk	är vackert
har en sträv bark	som låter konstigt	som växer bredvid ett annat träd	är en tall
ser intressant ut	är kortare än dig	är enbuske	är mjukt
är en al	har en fågel på en gren	har en ekorre	är väldigt tjockt

Uppgift 2

Efter trädkramarbingo väljer varje barn en egen trädkompis. Vi går igenom trädkompisarnas trädslag och hittar på roliga namn till våra trädkompisar. Sedan funderar vi tillsammans på vad som gör trädkompisarna glada och vad som gör dem ledsna. Samtidigt går vi igenom allemansrätten i Finland. Till exempel diskuteras i gruppen om får vi bryta kvistar av levande träd? Blir trädet glad eller ledsen av att vi skräpar i naturen? Vad tycker träden om att vi människor plocka bär och svamp? Får vi åka med fyrhjuling fritt i skogen? Får vi göra upp eld i skogen?

Vi säger hejdå till våra trädkompisar
och går vidare till nästa punkt på rutten.

Punkt 2: **SINNENA (25 min.)**

Vid denna punkt ber Skogsmusen barnen att upptäcka skogen med alla sina sinnen. Hur låter och smakar skogen? Hur ser skogen ut? För skogsmusen är syn-, hörsel och smaksinnet de viktigaste verktygen i att upptäcka skogen. På basen av sinnesintrycken så skapar han sig en bild av hurdan skog han rör sig i och vad som sker i skogen.

Uppgift 1

Hur låter skogen? Uppmana barnen att hitta en plats de gillar nära punkten i skogen. Om de vill kan barnen ligga ner eller sitta på marken. Vi stänger ögonen för en minut och lyssnar på skogen. Vi öppnar ögonen. Be barnen beskriva till Skogsmusen hur skogen låter.

Uppgift 2

Hur ser skogen ut? Till nästa får barnen samla olika prover i skogen på basen av olika tips.

Proverna hämtas till handledaren och läggs på marken framför. Vi ser vad allt vi hittar. Påminn

barnen om allemansrätten. Vi river inte växter ur jorden eller bryter grenar av träden.

Tips!

1. Leta något färggrant
2. Leta efter något mörkt
3. Leta efter något runt
4. Leta efter något kantigt

Be barnen beskriva för Skogsmusen hur deras skog ser ut. Färggrann, grön, kuslig, sagolik osv.

Uppgift 3

Hur doftar skogen? Be barnen dofta på olika växter. Vad händer om de masserar växternas blad eller barr? Förändras doften? Be barnen beskriva för Skogsmusen hur skogen doftar enligt dem. Tacka barnen för väl utförda uppgifter och berätta att du rapporterar allt vidare till Skogsmusen.

**Vi håller en 10 minuters paus för mellanmål.
Sedan går vi vidare till programpunkt 3.**

Punkt 3: SKOGENS VARELSER (25 min.)

Vid denna punkt vill Skogsmusen att barnen utforskar hurdana varelser det bor i skogen. Skogsmusen har svårt att ha koll på skogens alla olika invånare och han skulle vilja sända en hälsning till alla. Vi samlar tillsammans in info om skogens olika varelser såsom djur, insekter osv.

Uppgift 1

Hurdana spår lämnar djur och insekter efter sig? Vi vandrar 5 minuter runt punkten och kollat efter olika djurspår. Kottar som ekorren har gnagat på, buskar som haren tuggat på, trädstam som insekter har ätit av osv. Berätta för barnen att vi inte plockar djurens lämningar, utan det räcker att barnet beskriver sitt fynd för de andra eller visar det i skogen. Även handledaren kan förevisa sina fynd av spår. Som stöd i att känna igen spår och lämningar av djuren så kan ni använda bilderna nedan eller Google Lens mobilapplikation eller böcker i temat. Vid granskning av spår eller insekter så kan ni använda förstoringsglas.

Se exempel på djurspår:

Barkborrens bitmärken i träd:

Harens bitmärke. Harens tänder biter av kvisten med ett vasst tvärsnitt. Det ser ut som om kvisten har skurits av med en kniv. Hararna gnager också barken av träd och buskar:

Hjorddjurens (rådjur, hjort, älg) bitmärken. Skiljer sig från harens i och med att det är ett ojämnt bitmärke. Älgen har trubbigare tänder så de sliter av kvisten i stället för att bita av den såsom haren. Älgen är vår största växtätare i skogen:

Älgens bajs (vänster) , harens bajs (mitten) och rådjurets eller vitsvanshjortens bajs (höger):

Vem har ätit av kottarna:

Skogsmus eller skogssork

Hackspett

Ekorre

Skogsfåglars bajs: Tjäder (vänster) och orre (höger).

Uppgift 2

Vi leker tusenfotingsleken. Handledaren nämner något djur till exempel ekorre. Barnen bildar grupper så att gruppen har lika många fötter på marken som djuret som nämnts. I ekorre-gruppen kan vara två barn som bägge har båda fötterna i marken eller fyra barn som står på ett ben. Fåglar och människor har två fötter, däggdjur har fyra fötter, insekter har sex fötter, spindlar har åtta fötter. Sedan rör sig gruppen som djuret.

Exempelvis hoppar som ekorren, flyger som fågeln, rör sig som skalbaggen. Handledaren kan använda i leken djur och insekter som barnen har upptäckt under skogsdagen eller väljer från listan nedan.

- ekorre
- bofink
- räv
- tjäder
- skalbagge
- spindel
- bi
- älg
- tusenfoting

Efter leken så flyttar vi oss tillbaka nära startpunkten var vi håller skogsdagens sista programpunkt nr 4.

Punkt 4: **MÄNNISKAN OCH SKOGEN (25 min.)**

Som den sista uppgiften ber Skogsmusen barnen berätta vilka spår människorna lämnar i skogen? Vad har de upptäckt under utfärden? Skogsmusen är intresserad att veta hur människorna kan genom sin egen handling påverka hur skogen mår.

Uppgift 1

Fundera tillsammans med barnen vilka spår av människor ni har upptäckt i skogen och hur dessa spår har uppkommit? Exempel på människospår i skogen är skräp, stubbar, stigar, spår av skogsmaskin, band i träden, eldstad, kojor, skyltar. Dela in barnen i smågrupper. Ge en grupp i uppgift att improvisera någon situation som berör skogens tillväxt eller skogsvård. De andra grupperna försöker gissa vad som improviseras. Olika situationer behöver inte alltid improviseras såsom de händer i verkligheten utan barnen får fritt använda sin fantasi.

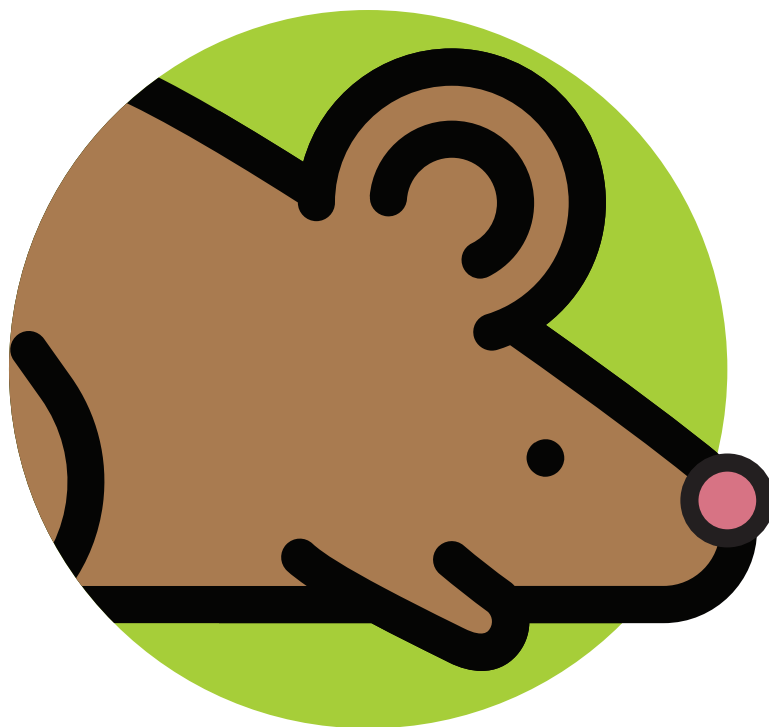
Exempel på situationer som kan improviseras av barnen:

- Hur ser det ut då trädets frö med vindens hjälp faller till marken?
- Hur ser det ut då trädet växer?
- Hur går det till då träd planeras?
- Hur ser det ut och låter då träd fälls med motorsåg?
- Hur ser det ut då träd fälls med skogsmaskin?

Uppgift 2

Vi avslutar skogsdagen med en ring av naturupplevelser, som samtidigt fungerar som sammanfattning av skogsdagen. Vi ställer oss alla i en ring (eller på ett led om inte plats för en ring).Handledaren säger ett påstående som har med skogsdagens upplevelser att göra. Exempelvis: "Alla som kramade ett träd idag, räcker upp handen". "Alla som såg en kotte som ekorren hade ätit på, hoppar på ett ben". "Alla som tycker att skogsdagen var rolig, klappar i händerna". Vi går igenom 5-7 påståenden enligt den tid som kvarstår.

SKOGSDAGENS AVSLUT (ca 5 min.)

Skogsmusen tackar alla barn för välutförda uppgifter och hoppas få se barnen snart igen i skogen. Det finns än mycket att upptäcka i skogen nära skolan, hemmet, stugan osv. Skogsmusen uppmanar barnen att bjuda med föräldrar och syskon på skogsäventyr på fritiden. Låt barnen plocka med ett löv, en liten sten, en kvist från marken som ett minne från skogsdagen. Vi säger tack och hejdå. Barnen och läraren återvänder till skolan. Handledaren går igenom rutten och samlar ihop eventuellt material/rekvisita innan avfärd.